

Jakelussa mainituille

ASETTAMISPÄÄTÖS

1.10.2021

VN/22711/2021

Ulkomaalaisten työntekijöiden majoitusolosuhteiden seurannan ja valvonnan kehittäminen

Asettaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat tänään asettaneet ulkomaalaisten työntekijöiden asumisolosuhteiden seurannan ja valvonnan kehittämistyöryhmän.

Toimikausi

1.10.2021-30.4.2022.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on useita kirjauksia ulkomaalaisten työntekijöiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuttoon liittyvien säännösten ja menettelyjen kehittämiseksi. Näihin sisältyy muun muassa se, että uudistuksissa otetaan huomioon ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunta.

Ulkomaalaisten työntekijöiden majoittamiseen liittyy merkittäviä mahdollisuuksia väärinkäytöksiin, kuten majoittaminen asumiseen kelpaamattomissa tiloissa, korvauksen periminen majoittamisesta suoraan palkasta sekä työntekijöiden sitominen majoituksen myötä työnantajan tai tämän lähipiirin määräysvaltaan. Majoitusolosuhteet voivat pahimmillaan olla merkittävä osa työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan monimuotoista kokonaisuutta. Majoittumiseen liittyvillä asioilla voidaan myös hyväksikäyttää yhteiskunnan tukijärjestelmiä. Majoitusolosuhteilla on merkitystä myös terveysturvallisuuden näkökulmasta.

Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 6.5.2021. Toimintaohjelmassa hallitus sitoutuu selvittämään mahdollisten ihmiskaupan uhrien asumisolosuhteiden viranomaistoimintavaltuudet ja viranomaistoimintojen rajapinnat sekä arvioimaan kehittämistarpeet ja jatkotoimenpiteet tämän jälkeen.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokosi vuodenvaihteessa 2020-2021 muistion eri viranomaisien toimivalloista ja tehtävistä ulkomaalaisten työntekijöiden asumisolosuhteiden valvonnan osalta. Muistiossa todetaan, että mikään viranomainen ei ennakolta arvioi työntekijän majoittumisen olosuhteita. Majoittumiseen liittyviä olosuhteita valvotaan ainoastaan käytännössä silloin, kun muun valvontatoiminnan yhteydessä kohdataan majoitukseen tai majoitustiloihin liittyviä haasteita. Usealla eri viranomaisella on kuitenkin rajapintaa toimivaltansa kautta työntekijöiden majoitusolosuhteiden valvonnassa. Minkään viranomaistahon toimivaltuudet eivät yksin kata työvoiman majoitusolosuhteita kokonaisuudessaan, eikä olosuhteiden valvonta tai valvonnan koordinaatio sellaisenaan kuulu minkään viranomaisen vastuulle.

Muistion perusteella on todettavissa, että ulkomaalaisten työntekijöiden asumisolosuhteiden seurannan ja valvonnan osalta on olemassa mahdollisia puutteita lainsäädännössä, viranomaisten toimintatavoissa, yhteistoiminnassa ja valvontakeinoissa. Ilmeinen tarve on myös viestinnän tehostamiselle.

Työryhmän tehtävät

Työryhmän tehtävänä on ulkomaisen työvoiman asumisolosuhteiden seurannan ja valvonnan kehittämiseksi:

a) *selvittää*

- nykyisen sääntelyn ja viranomaistoiminnan puutteiden mahdolliset epäkohdat,
- paikallistaa eri hallinnonalojen viranomaisten tietojenvaihdon esteet ja mahdollisuudet niiden poistamiseen viranomaisten sisällä ja eri viranomaisten välillä,
- asumisolojen mahdollisen ennakkollisen ilmoittamisen velvoittamisen tarve,
- asumisolojen rekisteröintiin liittyvät kehittämistarpeet,

b) *tehdä toimenpide-esitykset*

- eri hallinnonalojen viranomaisten toiminnan ja siihen liittyvän sääntelyn kehittämiseksi,
- viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja kohderyhmälle suunnatun tiedottamisen tehostamiseksi,
- asumisolojen ja niitä koskevien säännösten noudattamisen seurannan ja valvonnan (asumisen aikainen valvonta ja jälkivalvonta) parantamiseksi,
- työnantajan tai muun asumisesta vastaavan tahon paremmaksi ohjaamiseksi ja velvoittamiseksi hyväksyttävien asumisolojen järjestämiseen.

Ulkomaisella työvoimalla tarkoitetaan Suomeen sijoittautuneen työnantajan palveluksessa olevia ja Suomeen EU/ETA-maista ja kolmansista maista lähetettyjä työntekijöitä, kausityöntekijät mukaan lukien. Myös ilman työsuhdetta työskentelevät, kuten luonnontuotteiden kerääjät tulee huomioida. Ulkomaalaisen työntekijän mukana mahdollisesti majoittuvat lapset tulee myös huomioida.

Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita ja teettää erillisselvityksiä. Työryhmän tulee valmistella raportti, johon sisältyvät yksilöidyt toimenpide-ehdotukset. Raportin tulee sisältää konkreettiset ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi hallituksen esityksen muotoon kirjoitettuna sekä toimintatapojen, tietojenvaihdon sekä viranomaisten yhteis- ja muun valvonnan kehittämiseksi. Lainsäädäntöehdotuksia tulee käsitellä etupainotteisesti.

Työryhmä raportoi oikeusministeriön ihmiskaupan vastaisen työn ohjausryhmälle.

Työryhmän kokoonpano on:

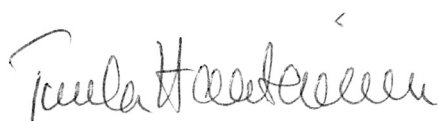
- neuvotteleva virkamies Tarja Nupponen, STM, työ- ja tasa-arvo-osasto, puheenjohtaja
- hallitusneuvos Olli Sorainen, TEM, varapuheenjohtaja
- erityisasiantuntija Minna Viuhko, STM turvallisuus- ja terveysosasto, varajäsen johtaja Jari Keinänen STM
- VN:n ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori Venla Roth
- erityisasiantuntija Kirsti White, YM Rakennetun ympäristön osasto
- hallitussihteeri Matleena Haapala, varajäsen ympäristöneuvos Jaana Nevalainen YM Rakennetun ympäristön osasto
- ylitarkastaja Anne Andstén, varajäsen verotarkastaja Salla Autio, Verohallinto
- yli-insinööri Jaana Rajakko, varajäsen erityisasiantuntija Jarkko Häyrinen, SM/Pe-lastusosasto
- erityisasiantuntija Roope Jokinen, varajäsenen neuvotteleva virkamies Harri Sivulla, SM/Maahanmuutto-osasto
- poliisitarkastaja Måns Enqvist, Poliisihallitus, varajäsen Pekka Heikkinen, Poliisihallitus
- asiantuntija Fanny Söderman, varajäsen Lydia Laine, Maahanmuuttovirasto

- riskienhallintapäällikkö Lauri Holappa, Pohjois-Savon pelastuslaitos
- tarkastaja Niko Huru, Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto, varajäsen Niina Mäki Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- ryhmäpäällikkö Hanna Määttä, varajäsen maahanmuuttoasiantuntija Erja Leppälä, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- suunnittelija Minna Alavahtola, TEM, tekninen sihteeri
- neuvotteleva virkamies Vesa Pekkola, STM, asiantuntijasihteeri

Työryhmän työskentely

Työryhmän kokoukset järjestetään siten, että niihin voi osallistua myös etäyhteyden välityksellä. Työryhmän työskentelystä ei makseta palkkiota.

Helsingissä 1.10.2021

Tuula Haatainen
työministeri

Hanna Sarkkinen
sosiaali- ja terveysministeri

Sonja Hämäläinen
maahanmuuttojohtaja
TEM

- Tiedoksi TMI/Erytisavustajat Piritta Jokelainen, Iiris Niinikoski ja Mikko Heinikoski
STMI/Erytisavustajat Juho Orjala, Jiri Sironen ja Hanna Hänninen
PPMI/ Erytisavustajat Jenny Suominen, Matti Hirvola ja Timo Lehtinen
- Jakelu Työryhmän jäsenet ja varajäsenet
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö/työ- ja tasa-arvo-osasto ja turvallisuus- ja terveysosasto
Oikeusministeriö
Sisäministeriö/maahanmuutto-osasto, poliisiosasto ja pelastusosasto
Ympäristöministeriö
Ulkoministeriö
Verohallinto
Poliisihallitus
Maahanmuuttovirasto
Aluehallintovirastot
ELY-keskukset
TE-toimistot
Kuopion kaupunki